

DEO OPTIMO MAX.

UNI ET TRINO,

VIRGINI DEI-PARÆ, ET S. LUCÆ
Orthodoxorum Medicorum Patrono.

QUÆSTIO MEDICA,

QUOD LIBETARIIS DISPUTATIONIBUS
manè discutienda in Scholis Medicorum, die Lunæ trigesima-prima
mensis Decembris, Anno Domini M. DCC. LIII.

M. PAULO LE ROY, Doctore
Medico, Præsidente.

An Febri Subintranti Kinakina?

I.

T corporis firmâ constitutione nullæ opes, nullæ fortunæ, ampliores, sic labente illâ nil tædioſius, calamitoſius nihil. Mala undequaquè humanam vexant quietem; certatim circumſtrepunt Morborum agmina qui & inſidias parant & lethum minantur. At nullus qui frequentius homines infeſtat, nullus terè qui faciliùs perimat quam ipſa Febbris: ſit exindè ut nil utiliùs nilquemeliùs ſibi putent ægroti, (a) ſi ex Febre liberentur. Nec quicquam verò quivis ad ſanandum curam ſuſcipit niſi quem certa morbi notitia ac prima origo non ſefellerit. Numeroſiſſimâ Symptomatum, quibus Febbris ſtipatur, myriade polydædala quaſi ludit Natura: ſed illorumce uno, conſtanti utiquè ac perpetuo, frequentia, ſcilicet, pulſûs adauctâ, criterion (b) Febris ipſiſſimum propalatur. Ea ſi ſemel excitata, accidentibus ei multifariâ implicitis (c), uno impetu ad finem perducitur, *Continua* paſſim audit ac *Continens* Synochuſve, quæ in eodem ſemper tenore perſeverat (d), vel ſemper creſcit (e), aut ſemper decreſcit (f). Dum diverſis verò Acceſſionibus, ſtato tempore redeuntibus, interpolato Apurexiæ ſpatio, vel non, ſuum abſolvit decurſum, Febris *Periodica* accipitur, atque, ſi ſeriantur Periodi, *intermittens* accipienda, quæ differentias potiores, ob intervalla diverſa, quæ ipſos diſterminant Paroxiſmos, ſortitur diverſas. Ex Intermittente autem & *Continuâ*, cerò veluti connubio junctis, Febris ſobleſcit Androgina, quæ, licet ab initio ad finem multiplici Pathematum apparatu excruciet, per vices tamen mitior remittit, ut iterùm exacerbetur, *Continuæ remittentis* (g) vocabulo conſalutanda. Sed ſub ultimâ huius Inſignibus Febris caput efferit altera, quæ ut rariùs accidit, ita difficiliùs noſcitur. In totâ Febrium turbâ, nulla abſtruſior, imò nulla quæ nodis, vindice dignis, magis implicetur quam ea Pſeudoandrogina, quæ modò remiſſior, nunc validior, ægrum aſſiduè laceſcit, Sporadica aut Epidemica. Perpetuè hæc anceps, vel leviora *Continuæ remittentis* accidentia famulatur *Benigna*, vel deſavit *Pernicioſa* (h), ſub quâ Symptomata ſingula, totidem Morbi, pari intentione, at infortunio mi-

(a) Hiſ rationibus compulſi, Veteres Romani nulli altero morbo quam Febri templum crexerunt.

(b) Gal. de pulſ. lib. 3.

(c) Febri nulla incontinua progreditur. Fern. de Feb.

(d) Acmaſtien. Gal. de diff. Feb.

(e) Epacmaſtica. ibid.

(f) Paracmaſtica. ibid.

(g) Quam Synochen dixero Graec.

(h) Eadem cum Subſeminand Torti, cum Concinente Præſentis Mortonis.

A

(i) Torti The-
ap. special. lib.
3.

(k) Avicenna;
lib. 4. Fen. 1. c.
16.

(l) Gal. ad Glauco.
lib. 1. de feb.
Quotid.

(a) Sylvius De-
lebof. Append.
prax. tract. 9. sect.
25.
(b) Sylvius tract.
10. append. Mor-
to de feb. Cont.
Prot. Torti. de
Subcontinuo Ma-
gnante.

nus præcipiti (j), quàm quæ in Intermittentibus Perniciosis (1), dirisimè im-
petunt. Utut facie ambigua, ea suapte tamen naturâ Periodicæ species ex-
tat altera, citrà confusas inducias insurgens, cujus Paroxysmi, longiori pro-
gressu concatenati, Continuæ remittentis imaginem adumbrant; Periodicæ ali-
cuius, Tertianæ duplicis ut plurimùm, Paroxysmus surpervenit alteri,
antequam prior planè defierit, & hunc propter Paroxysmorum subingres-
sum (2), illam *Intrantis* Arabum princeps, (k) *Subintrantis* alii (3) appel-
latione signarunt. Fraudulenta ea, tametsi nuspîam non obvelata incedat,
signis interdum *Demonstrativis*, non utiquè univocis, sui fert notitiam in al-
terutro Accessionis tempore. In Invasione etenim, conspicuâ magis indole,
sui immemor, profliens, non merâ insultat incalescentiâ aut capitis dolore,
sed à leni frigoris sensu auspicata, rigorem aliquem, utut levem, molitur
vel horripilationem. Sive oscitationem tùm prorit, sive nausæa fatiget aut vom-
itione, aliqualem ut plurimùm, pulsus parvum ac debilem irrogans,
motionem motui Intermittentis analogam, adnititur captui multò facilior, si
aliàs in suo Typo regularis perstat Periodus. Remissionis ad invicem signa *De-*
monstrativa, ac prioris notæ, ac plura, suam præbent cynosuram. Ingens quippè
tùm obfider vîum inbecillitas (4), aut prostratio, comes *Subintrantis* pe-
nè individua. Fit obviam non rarò urina (5) saturatè rubra, hypostasi La-
teritiâ insignis, & magnificiendum indicium. Aphræ (6) vel pustulæ juxta
labia, pulsu interm inæquali, prorumpunt foris. Sed si calor perfcntiscatur
blandus, ac sudoris rudimentum, eadem tùm suboffendit solutionis ac in
Intermittente, saltem dispositio, si non totalis solutio; » quippè non hujus
» declinatio quemadmodum alterius sudoribus terminatur, neque ad in-
» tegram Infabricitationem pervenit (1)«. Quibus cancellis comprehensa,
Subintrans obtingit *Benigna*.

(1) De intermittentibus perniciosis Algidis,
puta, Syncopalibus, Cardiacis, Dysentericis,
Lethargicis, Diaphoreticis, adeantur *Restauran-*
das, *Lancisius*, *Riverius*, *Sydenhamus*, *Badus*,
Morio, *Torti*, *Wrelhossius*; sed ante alios *Mer-*
catus harum icones exhibuit.

(2) Licet Febris sit Intermittens, dicitur ta-
men Continua, sed Continua per subingressum.
Capivaccius de feb. c. 12. si intermissio bre-
vior aut nulla, Tertianam extensam nuncupant.
Rondelet. de feb. semi tert. p. 823.

(3) *Subintrans* vel *Submittens* quoties in
febre, antequam alter paroxysmorum desinat,
alter incipit. Jo. de Gradibus c. 2. de Feb. San-
chez de feb. compos.

Communicans cum paroxysmus supervenit
alteri propè solutionem existentis.

Coalterna si brevi à fine integro unius inva-
dit alter. Avicennal. 4. Fen. 1. Bellini. de feb. c. 1.
Sed *Subintranti* spontè referendæ *Hemitrisia*
Celsi, necnon *Tritaphyes* Galeni, quarum
prima » tertio quoque die revertitur, ne-

» ex toto in remissione desistit, sed un-
» tum levior est. Cels. lib. 3. c. 3.
» *Triteophyes* pariter » tertio quoque die
» exacerbatur, neque per minimum inter-
» vallum ita mitescit, ut in eâ febricitans
» propè sinceram infabricitationem assequi
» videatur. Galen. com. 2. in lib. 6. de morb.
» vulg. & lib. 2. de febril.

(4) Hac febre affecti viribus suis confestim
decidunt, vix pedibus stantes. Willisius, de
feb. epid. anni 1658. Virium omnium de-
jectionem inter hujusce morbi affectus mirati su-
mus. Sylvius Delebof. tract. 10. app. prax.
Sydenhamus, sect. 1. cap. 3. obs.

(5) Urina crocea in Intermittenti pericu-
lum continuitatis portendit. Torti. Therapeu-
tica specialis lib. 3. c. 1. Morio. de contin-
remit. c. 3. Sydenh. Epist. 1. Sylvius ibid.
Willis. ibid.

(6) Quoties hac visitur *crusta*, de Febre ad
continuum vergente suspicari fas est. Torti.
ibid. Sylv. ibid. Morio. de feb. cont. prot.

I I.

PRÆSTANS summopere dogma, aliud continuè febricitare, aliud Ec-
bre Continuâ laborare (a), quod in Benignâ modò subolimus, in Per-
niciosa nunc manifestò dilucescet. Exitiosum id malum, si quid aliud, indi-
ciis prioris nota attingi impatiens, Periodis exultat erraticis (b). Invasionis
telam ordiens, alios nunc delirio, motibus artuum convulsivis annexo

(c), nunc singultu, aut vomitu (d) immodico; conquassat quos incessit, alios modò symptomate omnium gravissimo, Lethargo (e), putà, modò Apoplexià (f), aut Catalepsi, aut Aphonià (g) premit miseros. Sed hæc vel illa, semel nascentia, Intermiſſionem subindè vix agnoscunt, mitigata licet. Senes & melancholici vertiginosi (i) evadunt plerique, in ipsamet Remiſſione, quæ suo etiam symptomatum concursu excipit Invasionem. Dolor capitis prægrandis (h), lassitudo ulcerosa, vigilia pertinax & anxietas (i) divexant ægrotum,, nec ullam sinunt quietem. Veniunt in conspectum urina flammea, (k) oris siccitas, linguæ scabrities (l), & coincidentibus utpotè calore & siti (m), hisce omnibus *Subintrans* Continuae remittentis speciem tam malignè præ se ferens, in arte exercitatissimum torquet *Pernicioſa*. Refrigerantibus, & aliis adversus Continuum paratis, quibuscumque jam adhibitis, & nequicquam, omnia anxio versas animo, nescis quo teneas nondo mutantem *Protea vultus*: vaser is profectò te ipsummet, artis Medicæ Phæbum eludet, summo ægrotantis periculo, sin ad signa *Anamnesticæ* (n) aciem oculorum totam convertas. Duo tibi supersunt, tempestatis, putà, *consistunt Epidemica*; & erro: *Diatæ calidioris*, quorum alterutro expiscato, veritatem ipsammet fugitivam expiscari dabitur.

Subintrans Verè ac Hieme (o) Sporadica non insolens, Æstate ac Autumno frequenrius Epidemica grassatur Regularis aut Anomala (p), & pro Epidemiæ dominantis genio versatili, diversicolor. Aliquando enim, Periodicis Autumnalibus, ipso quidem mense julio, increbrescentibus, citò ab ortu (q) Febrem sapit adamussim Continuum. Linea dirimens illam ab alterâ vix exprimitur. Nilque primis diebus in hæc quicquam ferè ex suâ naturâ, præter aliqualem remiſſionem, obtrudit. At re in melius vertente, in quibusdam, quod rarius, paucos post dies exoleſcens (r), modò post hebdomadas plures (s), Periodicam esse, qualem reapse à natalibus, palàm tætetur. Brumâ proin adventante, in Typum Intermittenti apertè respondentem, perfectamque illius migrat Apurexiam; plerique verò interim, ministrorum impatientiâ, aut morbi ferocità, variis capitis affectibus (Periodis tum vagis & incertis,) malè plectuntur ægrotantes. Ab eâ *Subintrante* haud dispar, ferus olim morbus qui *Novus* (t) passim vocabatur, quem etiam *Febris Novæ* appellatione vult insigniri *Willisius*, Tertianæ Typum imitatus, calore intensissimo & vomitu principia ducebat, succedente Remiſſione quâ ægri siticulosi, anxii, & languidi decumbebant. Sed idem in posterum delirio, motibus convulsivis, aut Lethargo, malignitatis subiens notam, de domo in domum serpens, longè latequè Kuri, præ Urbibus, Pagos depopulatus est. Nequicquam ars opitulabatur (u), agnito nondum aut pophabeto Kinakina præsidio.

Altero affante Epidemiæ spiritu, obrepit *Subintrans*, quâ nec pestis acerbior. Sub larvâ Continuae remittentis semel decurrens, nedum postea vergat ad Intermittentem, ad Continuum ex adverso in dies accedit. At cuja sit prosapia, nusquam nisi cum initium fecerit, liquidò innotuit & apertè: Intermittentis Typum verè tunc habuit, Tertianæ duplicis aut Quotidianæ quæ subinde admodum incrudescens, in *Subintrantis* conditionem cessit deteriorem. Huicè proxima quin rectius eadem, « *Febris Continua*, ab Intermittentium genio in hoc tantum abhorrens, quod hæc statim solum temporibus, illa continenter urgebat, quæ immanissimè debacchans tantam hominum stragem, anno 1661, Londini edidit », quæ paulò post pari feritate, sed gravius in opulentiores & delicatiores sæviens, Leydenium urbem devastavit; hujus tum curam,

(1) Cessante accessione ad se redibat, semi- in modum continua perseverante consil. 18. *fopius* tamen. Ballonius. de feb. Erraticâ lib. 1.

(c) Willis. de Feb.

Epid. ann. 1658.

Sylv. app. prax.

tract. 10. & 9.

Torti Ther. spec.

(d) Idem. ibid.

(e) Willis. de

Feb. Epid. 1658.

(f) Sydenham.

Epid. 1.

(g) Willis. ibid.

(h) Willis. ibid.

Sylv. tract. 10.

(i) Willis. ibid.

Sylv. tract. 9. &

10.

(k) Willis. ibid.

(l) Sylv. tract.

10. Ballon. lib. 1.

Epid. constit. 43.

(m) Ballon. ibid.

(n) A'napurexian.

seu Commemora-

tiva quæ præcetera

statum Continui

commemorant & à

causis delamantur.

tur. Galen. art.

Med. c. 7.

(o) Invenit Jan-

nuario Quarta

speciem novæ &

Continuam inter

emittit. Ballon.

Ephem. p. 31.

(p) Frid. Hoffm.

de Feb. Epid.

(q) Syden. de

Morb. Epid. c. 2.

(r) Sydenb. ibid.

Willis. de Feb.

Willis. 1657.

(s) Durat con-

tinuæ simulâ, per

duas vel tres heb-

domadas, ante-

quam in legiti-

mam intermiſſio-

nem concedat.

Frid. Hoffm. de

Feb. Tert. con-

tinuâ.

(t) Willis. de

Feb. Epid. ann.

1657.

(u) Willis. ibid.

(e) Sylvius De-
leboe. tract. 10.
max. append.

(x) Ballon. Epid.
lib. 1. constit. 44.

(y) Galenus. ad
Glauc. lib. 2.
(z) Duretus in
eosc. lib. 1. n^o
166.

(aa) Obs. sect.
1. cap. 5. & post.
fuit.

(bb) Hipp. de
gland.
(cc) Cels. lib. 1.
c. 1.

Kinâkinâ non invocata, adversis Avibus suscepti vir experientiâ nemini se-
cundus (v). *Subintrans* huic Epidemicâ prodierat pridem consimilis ob oculos
experientissimi Ballonii. Ita namque ille, quem pro meliori fide lubet adduce-
cere. » Toto mense junio, julio, & Augusto Febres vagabantur mali moris:
» tanquam Quotidianæ Intermittentes singulis noctibus repetebant; verum
» assidua erant, & tamen hoc fugiebat Medicos. Initio quidem fuerat Fe-
» bris vacuitas sed post unum atque alterum Paroxysmum assidua erat Fe-
» bris. . . . Adeo tempus matutinum terrificis erat symptomatis plenum,
» etiam primo quaternario, ut multi sacro oleo peruncti fuerint, qui unâ
» horâ post, primæ restituti sanitati videbantur. Et tale morborum ingenium
» nunquam se observasse Medici dicebant (x)«. Num autem jam dudum eadem
Subintrantis epidemicæ species incubuerit terris, & ab ævo etiamnum Hippo-
cratis, cum monumentis mandaverit Coacis, *Hyberna Febres Quartana non-*
nunquam in acutas transeunt, non indubia res est. Quippè mutationem hanc
pro Galeni (y) & Dureti (z) sensu, Intermittenti alicui Regimen calidius;
medicamentorum, inquirunt, Purgantium acriori & intempestivo usu ex sim-
plicibus Quartanis in duplices triplicesque & ex his in classem Continuarum
se reponere nituntur Intermittentes. Quibus non imperitè subdit calculum
Sydenhamus (aa), toties errore vulgi perstringens, Cardiacis stolidè ab-
tentis. Hâc sobole methodi depravata recognita, signum *Subintrantis Com-*
memorativum non infrequens excipitur. Statutoque eo, vel prioris nota. al-
tero, ad morbi cognitionem gradu, rem pressius nunc intueamur & expen-
damus, altiori causarum indagine & altiori intellectus scrutinio. » Etenim
» Medicus suâ prudentiâ, si vir industrius fuerit, ut plurimum causam dis-
» quirat (bb). » Neque enim credit, posse eum scire quo modo morbos curare
» conveniat, qui unde hi sint, ignorat (cc)«.

I I I.

CAUSARUM investigatio, & in affectionis cognitionem deducit ant-
pliozem, & ad auspicatam medicationem viam sternit expeditam, Me-
dicus, phænomenis attentæ mentis acumine lustratis, si Periodicæ animum ap-
pulerit fideli prehendet observatione, in quolibet illius tempore, pulsus fre-
quentiam adaugeri, cor adeoque velocius contrahi & causas, ex quibus cor-
dis contractio sit, intendi. Cor sic in motum violentiorem duci *irritationis*
stimulo, cuius microcosmicos motus expendenti suadent omnia. Sed ipsum
met stimulum, Paroxysmorum causam, & Exhorrescentiæ parentem, quem
nemini, in corporis penetralibus, conspiciari fuit usquàm datum, ex primariis
ipsis Febrium conceptaculis, tanquam ex ungue leonem, apprimè conjecta-
bis (1). In his enim eduliis, quæ tan ad Periodicarum proventum faciunt
hasque certè nimis ingenerant, in Prunis, Melonibus, Ficibus, hisque ante
alias, quas *feliferas* vocant aut *pharaonis* (2), Febri & *irritationis* causa tibi
erit satis obtutu. Quæque hæc si collustres, crasseo tibi unius & ejusdem fi-
dem facient, humoris, nempè, crassi admodum, glutinosi & tenacis, qui,
si raptim ad corporis ambitum feratur, capillaribus infarctis, perspirationem
(a) ad minus inhibens, horrorem & rigorem ordiens, Febriculam molitur:
at idem, si correptus in viâ cum humore intestinali ineat consortium, dia-

(1) Sancher.
Aphor. 27. sect.
3. & 13.

(1) Quod evidentes causæ faciunt, facere
etiam additæ possunt. Cels. de feb. c. 3.

(2) Ficus febriliter aut Pharaonis in Sar-
diniâ nascentes, quæ citò ac certè causant
Periodicas, referente Cardano. de rer. variet.
De sicuum asptratum improbitate fecit illu-

stris clinicis quod ætatis suæ 35 nullâ adhuc
febre Intermittente correptus, ex Ficium in-
gluvie incidere in febrem duplicem Tertianam
Subintrantem, cum atroci in paroxysmis ca-
pitis dolore, somnolentiâ, & somniis laborio-
sis. Nic. Chesneau, obs. de feb. quart. p. 462.

thesi vitiosa indutus, quam ex omni chylo pravo sibi cudit Natura, in primis viis primitus hospitatur. Ab eo communi morborum fonte, perpetuo manans ad sanguinis Torrentem promovetur. Tubulorum in angustis Illuvies peregrina pedetentim aggeritur, omnes per artus infusa, donec statâ mensurâ totam horrore vel rigore agitet molem (3). In ultimis totius systematis vasculosi propaginibus lentè mota, eadem & in ipsis cordis capillaribus, quasi per angioria reptans, vasculorum parietes irritat, cor ad crebriores & debiliores contractiones ducit, obex unâ & stimulus (4). Primâ verò Accessionis coitione, quantumvis accerrimâ, tandem peractâ, cor suo excusso onere, expeditiori systole se contrahit: omne removetur actutum periculum at non item febris: irritationis enim fons alter intereadum scaturit. Salinæ sanguinis moleculæ quæ modò, ab oleosis utpotè liberiores, stagnabant, acrimoniz nunc spiculis vasorum truncos & cordis thalamos infestantes, velociori & validiori contractioni ansam præbent & secundo simul febris stadio. Id Incalescentiæ tempus ed longiùs protrahendum, quò plus Epidemicis Miasmatis pharmacisve calidioribus jam scateant humores, integrum persequitur *Subintrans Benigna*, ultimi etiam stadii exordium consulans; illicque, vix, nisi molles per artus sudore tantisper fuso, Erethismo (b) fugam meditante, in procinctu alter paroxysmus corripit gradum; dum à secundo stadio mox ad alterius paroxysmi insultum *Perniciosa* siccò pede transilit inopinato. Sed utraque, aggesto sic Paroxysmorum numero, debilitatis solidis & depravatis humoribus, seriùs ociùs labefactat œconomiam: & suffuratis demùm viribus, Natura pullulanti materiei impar subigenda, in Paroxysmi alijus exordio tota brevi fatiscit. Neutiquam insuper Typorum rationem in Periodicis adeò diversam, cur, videlicet, unum, nunc duos, nunc tres exigat dies, ut caput esset eadem, expectares extricatam. Hanc neque extricat ipsa causa Prædisponens in spiritibus aut nervis latitans, quam clarissimus auctor (c) «causis omnibus obscuris non à cogitatione artificis sed ab ipsâ arte rejectis», (d) *characteris occulti* nomine cohonestavit. Deslectimus scopulum ad quem adhuecùm allidunt opinantes: Medicus enim, rerum utilium: sagax, in causis scrutandis, non tam sciendi, quàm agendi rationem intendit.

(b) Quo suspensæ tenentur sectiones pleurae.

(c) VanSwieten, comm. tom. 2.

(d) Cels. lib. 2.

(3) Quin ex prævio jam vitio, debilitate, aut sensu exquisitiori, partium in quas Colluvies irruit, affectus cetebri, ventriculi, intestinorum, &c. peculiare affolet accerere.

(4) Hinc pulsus celerissimus simul & debi-

lissimus Exhorrescentiæ tempore, tempore verè horrendo quo solo ægrotantes pereunt, observ. Holler. in Coac. Harv. de Motu cord. Sydenham. p. 97. Hoffmann. t. 4.

I V.

DETRACTA *Subintrantis* larvâ, illam à Periodicarum incunabulis progeneratam vidimus. Periodica hæc utique peioris semper conditionis quàm ipsa Continua quælibet; si *Benigna*, intra suos limites rarè nec diu contineri amans, improvise sapiùs ad gravissimæ malignitatem properat: vehemens aut *Perniciosa*, languenti virium prostratione semper aliquid monstri alit, & horrendis Invasionis accidentibus ominosa, summum portendit periculum. Gravissimæ ergò *Subintrantis* magnitudo, mitiorisque mos subdolos nullam pariter in auxiliis admovendis moram patiuntur. Hostis undique mortem ostentat; in illius ferociâ Narcoticis (1) pacandâ & mitigandâ, non minùs quam in sustentandâ Naturâ Cardiacorum (2) adminiculo,

(1) Narcotica paroxysmum quidem suspendunt, sed infli. Hæc enim ita vires desiciunt ut paroxysmi succedant longè graves post modum insurgant. Frid. Hoffm.

de febr. interm.

(2) Quis cum cardiacis mercaretur gnarus sic ex Intermitteute *Subintrantem*, cam, que tacto cerebro lethalem efficit.

futilem navares operam, Refrigerantibus alioqui levioris armaturæ præfidiis. Is solus incassum nil molitur quem penès est imminenti Paroxismi impetus antevertere: cura prophylactica tota est; in amovendis procreatricibus Paroxysmorum causis, ut in primâ quasi herbâ eradicetur Febris, omnia sedent Medici munera; & causarum nunc fontibus referatis, has exhauriendas jubet Medicina. Sanguini primæ viæ stillicidio assiduo, & fatali quodam commercio, ad Paroxysmos continuò renovandos, materiam suggerunt, sanguinemque virulentâ simul qualitate, undè lugenda symptomatum cohors, inficiunt. Id commercium sagaciter subolentes Medici, Colluviei adventitiæ excogitant providi, viam præcludere. Potissima fuit indicatio ut humor densetur antè novam Accessionem & quantum potest compescatur. »Humores densabis « fert Mercatus, (a) » ineptioresque ad fluxum reddes, syrupo de malis puniceis cum decoctis rosarum, cum aquâ ferratâ & deauratâ & non parum » hîc prodesse comperies bolum Armeni & terram Sigillatam «. Pari methodo ducti qui spiritum Sulphuris, Acetum, Unicornu (b), Nuces gallarum, Alumen & his affinia, acida terreave, Styptica in auxilium advocarunt, Periodicarum inchoarunt medelam, pro eâ mox integrè perficiendâ filum appendentes (3). Priori enim hacce operâ, hostem febrilem in primarum viarum latibulis, detinuerunt in præcinctu & incarceratum, usquedùm insensu illius indoles immutari possit & ipse deturbari. Quod ultimum id munus cavebis ne credas incautus Purgantibus, Colluvies, materia cruda & incocta, à promptiori horumce molimine pelli recusat: vel altiores habet radices quàm ut tantillum ab his submoveri patiatur; & purgantium ope id tantùm lucrifacies, dictitante experientiâ (4) ut morbus contumacior evadat, & diutius stationem suam tueatur. Hanc verò coctionis provinciam tutò suscipient ac ritè adimplebunt Amara, Chamæmelum, putâ, Absinthium, Gentiana, Centaurium & similia ab omni ævo in usum ducta. Enimverò hæc energiâ suâ ecphracticâ, ac vi tonicâ, quâ vigent, viscidam dyscrasiam febrilem pederentium solvent, abradent penitus. Sed ob tardiores Amarorum efficaciam, ni, hiscè operantibus, viæ ad sanguinem sedulò ac ritè muniantur (5), Syssiphi saxum volvis: recidivusque morbus redivivusque labor te continuò versabit vexabitque. Hinc rei scopo priori præterviso à plerisque Veteribus, quid mirum, si ultimæ duntaxat indicationi prorsus intenti, non semel se ab Amaris sensere elusos? Non primi medentes omnia invenerunt, quantumvis principia invenerint (c); nec in Amaris nec in Stypticis, segregatim sumptis, vis inest specificè febrifuga; sed quæ non profunt lingua, plura juvant. In recto utrorumque usu vim optatam, in Rosarum rubrarum, videlicet, & Chamæmeli copulâ, nancisceris, nisi meliùs virium id connubium concinnaverit jam Natura. Hæc alma sinu divite promit Cerasum, Fraxinum, Cascarillam, Kinamkinam & alia Veterum priscisignota temporibus, in quibus stypticitas & amaror operas mutuas sibi tradunt. Quæque hæc, dùm blandâ suâ astrictiori virtute, laticis febrili ad sanguinem eunti obicem ponunt, vi amarorum propriâ viscidum id lentescens solvunt ut fluxile redditum, quâ data porta, ultrò eliminetur. Sed inter hæc febrifuga primas tenet, cæterorum decus, Kinakina cui præ aliis herculea virtus adscribenda, quâ Febris, Hydra assidue renascens,

(a) De Tertianâ perniciosâ c. 3. lib. 4. de Feb. putr.

(b) Bartholin. obs. Cent. 2.

(c) Septalius. Animadv. lib. 1.

(3) In periodicâ fugandâ jam styptica laudaverat Hippocrates: ubi æger medicamentis purgante egere non videbatur, *Pentaphylli* radices dari iussit. lib. 2. de Morbis p. 474. edit. Fœt.

(4) De consenta parte nil detrahunt, cum

non cedat quia crudus est morbus. Hipp. de vict. rat. in ac. 3.

(5) Hinc quælibet evacuatio à purgantibus evértit idm quiddid styptica substruxerunt. Sydenh. Hinc in iis qui alvo pronâ sunt non aquè cetero prodest Kinakina,

validius contunditur & exterminatur. Salutaris is cortex quem tandiù terra incognita celavit, apud Americanos delituit ipsismet ignotus, donec fors eum è tenebris eruerit (a). Experientia excudit artem exemplo monstrante viam. Sic Americanis innotuit ad nosque pervenit auro & gemmis longè pretiosior cortex; antidotus tot diu quæsita laboribus. Kinakina Stipticitate potens, terreis suis moleculis dùm meatus obturat resorbentes, Amaroris suæ spiritûve sui Rectoris efficiaciâ, cui par non datur in Colluvie febrili solvendâ, & quo jure cæteris palam præripit, Colluviei sarcinam quam facillimè omnium subigit & suo demùm consortio excutit & detrudit. Id in intermittentibus remedium jam catholicum, hæcquæ tanquam in ovo suffocans, quo dato fateri cogimur rerum Naturam non largiùs mala quàm remedia genuisse, utramque in *Subintranti* indicationem omni numero explebit, rationi experientiâ mox suffragante.

V.

MEDERI aut sanare non est remedium ministrare vel non, sed sic affecto hæc præstare: quod profectò est tam difficile quam esse Medicum. Non sat est medenti calluisse an agendum & quâ re, ni quando sit agendum & quantum, probè noverit. Uno quidem Kinakina robore *Subintrans* *Mitis* aut *Perniciosa* protelatur, nulla adeò fera quin mittere possit, sed diversis eadem intentio medendi continetur momentis. Si *Subintrans* *Benigna* & ab Intermittente parùm abhorrens, & in Continuâ remittentis confinio sedens, nonnisi è longinquo *Perniciosa* acutiem præmonstret, non consilii quidem ambiguus est Medicus. Phlebotomiâ, (1) ut plethoræ obeatur, & Purgatione, quâ *cacoehylia* everretur *biliosa*, (2) præmissis, ut casus ferre videtur, Kinamkinam, declinante (3) Paroxismo, exemptoque dierum Criticorum scrupulo (4), usurpandam proponit ad Torti (a) normam; eandem postea, singulis diebus, ad dosim dimidiam, semel aut bis, prout opus fatagit iterare, eâ proportionem ut sit satis absumpsisse duas circiter uncias: quippe quod non hæc præstat quantitas, non præstat major. De eleganti Kinakina præparatione parum sumus solliciti, eâ enim eò fortior quò simplicior; diuturnaque experientiâ fretus, hanc in pollinem redactam compendiosius finem optatum attingere, quàm si multâ arte torqueatur, inculcat Morto (b). Sed si in promptu adstiterit *Subintrans* cum eâ Accidentium syndrome quæ *Perniciosa* præsentiam accuset, sive signo *Demonstrativo*, quantumvis unico (5) five *Anamnesticò*, quod peritum nulpjam latet, sui generis indicium præbeat, nulla tibi sit difficultas, Torti, Ferrarii, Mortonis, &c. experientis edocto, Kinamkinam fidenter propinare, primo haustu ad largiorem dosim (6) ut ea sit potis Febrem valido ictu plectere, transiens postea ad refractiorem, pari methodo quæ ad *Benignam*. Sed ut postea *saburra biliosa*, de novo succrescentis, labes inhibeatur, & noxa (7) quævis indè emerfura, purgatio lenis, Fe-

(a) Vid. Sebiff. Badus, qui inventionis & translationis historiam enarrat à primordio. In *Anaflagi curciii*.

(a) Therapeuticæ special.

(b) De Kinakina n. vult.

(1) Nobilis vir febre tertianâ laborabat, Medicus qui illi medebatur, ut erat *æquus*, sanguinis detractionem neglexit. Quarto paroxismo tanta excretio sanguinis secuta est ut eo ipso die, illi obeundum fuerit. Ballonius. Ephem. lib. 2.

(2) Periodicis ineuntibus propalatur sponte suâ vel leni emerico *saburra biliosa*, à colore cutis subflavescente, ab urinâ flavo-rubâ & ab anxietate in præcordiis, priùs indicata. Vanswitt. comm. tom. 2. de feb. interm.

(3) Ubi accessiones continuantur, protinus inclinât priore dandus eibus est. Cels. lib. 3. c. 5. tutius nos ad remedium confugimus.

(4) Hujusmodi febres vim Criticorum

dierum spernunt. *Cruditatis* morbi in vehementiâ symptomatum, *colitis* in remissione eorumdem. Baglivi de feb. menses.

(5) Solo urinæ ictu indicio affectum intermittens soporosum ab apoplexiâ genuinâ sagaciter discriminavit Sydenhamus. Epist. 1.

(6) Kinakina validius semel administrata, si nil proficit, febris ergo à periodicis haud sumit natalia. Torti therap. spec. p. 20.

(7) Si hæc purgantia negligenterur, vidi tunc, simul utinam rubicundam magis, adnatam oculorum tunicam subflavescente, linguam fieri fordidam, appetitum deleri, &c. quæ omnia tollebantur catartico per quod

(c) Pro Sydenha-
mi legibus.

(d) Acceptissimum
Medicorum Pai-
sienfium ritu.
(e) Testibus Tor-
ti & Ferratio.

(f) In urinâ præ-
cipuus conspi-
cium, Sydenha.
Morton.

(g) Post 10 post
20 dies & post
mensē contingit
evacuatio critica
Albertinus, in act.
Sononienf. t. 1.
(h) Sydenh. Epist.
3.

(i) Restaurandus.
(k) Albertinus.
in act. Bonon. t.
1. p. p. 410.
(l) Sydenhamus,
Mortu, Vanfwi-
ten, &c.

(m) In Crisi eva-
cuationem con-
ferim fieri oportet,
si paulatim
fiat morbus dicitur
concoctione
fieri non Crisi.
Gorrens, de defn.
Med. Sennet. de
Crisi.

(n) Id certi at-
tulit Praxis Mor-
conis felicissima,
idquē innuit Al-
bertinus, loc. cit.

bre penitus depulsâ (c), instituitur pluries repetenda, sin consopito (d) dun-
taxat morbo, Kinamkinam Cathartica confociatam exhibere malueris. Nul-
lum numen abest si addit in *Subintrante* Kinakina, non à Vehementis prædi-
ctæ solum periculo vindicans, sed ad ipsismet Erebi faucibus. Omnibus sedi-
enim in pejus ruentibus, jaceat æger ad lecti pedes labans, jactans brachia
quasi quippiam velit apprehendere per ærem, sed tremulis manibus nil
præter floccos linteorum carpens, vel plicas cum eorum fimbriis modò con-
ficiens, modò iterum explicans; æger sic à *Subintrantis* Paroxysmis atrociâ
jactatus, tanquam miser aquis immersus, etsi pluries conatu suo fursùm ela-
tatus jam fuerit, à novâ ac ultimâ Accessione certò certius mox erit suffocan-
dus. Sed vosmet rebus servate secundis; huic si cortex à manu adjutrice por-
rigatur, à mortis Barathro ereptus, ad sanitatis portum statim remeabit, Cor-
tice securus (e); positis in tuto ægri rebus, accessioni leniori perfecta paulò
post succedet Apuræxia: & oblitteratis sensim Accessionibus ad optimam frugem
Febre reductâ, redintegrabitur sanitas. Primario, videlicet, Kinakinae
conamine febris videtur quidem resecta, sed ex usu, prophylaxeos causâ,
continuato, radicitus denique avellitur & ita extirpatur ut nullum possit am-
plius emittere furculum. Alterâ ipsâ die, quâ ingeritur, adeò ex voto ope-
ratur, pepsimum (f) facit, vel saltem ut fiat efficit. Si uberius nonnumquam
excretionis promptioris aut tardioris (g), alvi interdum solutioris (h), mo-
dò sudoris (i) aut urinæ, & perspirationis vel halitus gravis (k) ut plurimum,
auctor contigerit Kinakina, neque ideò infert necessitatem Criseos (l) ul-
terius, aut evacuationis solito uberius. Qualis qualis ea fuerit, res vacat pe-
riculo, hujus jam fidem fecit oculatissima Medicorum (m) experientia, & hoc
bene novit qui noverit quàm pauca sint magnorum morborum semina. Si Kin-
akinae encomio insuper addamus, quod in casibus ambiguis, in ipsismet *con-*
tinentibus, quæ se subtrahunt illius actioni, sine fructu & sine noxâ (n) cor-
tex benignus propinetur.

expellebatur ingens copia biliosa saburra, inerataverat. Vanswiten. com. de feb. interm.
quæ febris tempore à sanitatis legibus dege- tom. 2. p. 793.

Ergo Febri Subintranti Kinakina.

DOMINI DOCTORES DISPUTATURI.

M. Carolus Ceilla de Saint
Leger.	M. Joannes Franciscus-Cle-
mens Morand, Eques, Re-
gie Societatis Lugduni So-
cius, ingratiâ Mairona-
rum Anatomes & Artis Ob-
stetricia Professor.	M. Guillelmus de Magny.
M. Jacobus - Ludovicus Al-
laume.	M. Martinus Nonguez.	M. Gabriel-Antonius Jacquet.
M. Claudius - Franciscus
Grandelas, Eques, Stanislaï
Poloniarum Regis Lotharin-
gia & Barri Ducis Consilia-
rius & Medicus.	M. Ludovicus - Alexander
Gervais.	M. Claudius de la Pigne de
Frecheville, Regina Medi-
cus Primarius, necnon Se-
renissima Delphina ordina-
rius.

Proponebat Parisiis JOANNES-BAPTISTA HATTÉ, Atrebas,
Saluberrimæ Facultatæ Medicinæ Parisiensis Baccalaureus, Theseos Auctor.
A. R. S. H. 1753, A SEXTA AD MERIDIEM.

Typis Viduæ QUELLAU, Universitatîs & Facult. Medicinæ Typographi, 1753.